

**Pan
Jerzy Grela
Dyrektor Regionalnego Zarządu
Gospodarki Wodnej
ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 22
31-109 Kraków**

P/09/143
LKR-410-10-01/2009

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła kontrolę Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, zwanego dalej RZGW lub Zarządem, w zakresie ochrony przeciwpowodziowej w województwie małopolskim i świętokrzyskim w latach 2007–2008.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym 14 lipca 2009 r. oraz omówionymi na naradzie pokontrolnej w dniu 21 lipca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie funkcjonowanie systemu ochrony przeciwpowodziowej w województwie małopolskim i świętokrzyskim, natomiast pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania RZGW w tym zakresie. Powodem tego jest fakt, że za ochronę przed powodzią odpowiedzialne są także inne organy i instytucje, a brak działań z ich strony przekłada się na pracę RZGW. Powyższe oceny uzasadniają następujące ustalenia i oceny szczegółowe:

1. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania Zarządu w zakresie opracowania studiów ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym, gdyż na osiem wyodrębnionych zlewni na terenie województwa małopolskiego i świętokrzyskiego:
 - dla jednej zlewni – Wisły z pozostałymi dopływami oraz dopływami Dunaju w granicach kraju obejmującego ogółem 33 rzeki z obszaru województwa małopolskiego oraz

częściowo dla Wisły i pozostałych dopływów obejmującego ogółem 5 rzek z obszaru województwa świętokrzyskiego – nie opracowano w ogóle studium,

- dla dwóch zlewni – Raby (obejmujące województwo małopolskie) oraz Nidy i dla rzeki Czarnej Staszowskiej na odcinku od zapory Chańcza do ujścia rzeki Czarnej Staszowskiej do Wisły (obejmujące województwo świętokrzyskie) – opracowanie studium zlecono w 2009 r.,
- dla pięciu zlewni – Soły, Skawy, górnego Dunajca do ujścia Popradu, dolnego Dunajca od ujścia Popradu oraz Wisłoki (obejmujących granice województwa małopolskiego) – opracowane w 2004 r. studia dotyczyły tylko obszarów nieobwałowanych i nie spełniały wymogów określonych w art. 79 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.), które weszły w życie z dniem 30 lipca 2005 r. Studia te nie zawierały kierunków ochrony przed powodzią oraz podziału obszarów, w zależności od sposobu zagospodarowania terenu oraz ukształtowania tarasów zalewowych, terenów depresyjnych i bezodpływowych, na obszary wymagające ochrony przed zalaniem z uwagi na ich zagospodarowanie, wartość gospodarczą lub kulturową oraz obszary potencjalnego zagrożenia powodzią.

Ponadto wyniki szczegółowej kontroli wykazały, że posiadane przez RZGW mapy zagrożenia powodziowego dotyczące terenów gminy Samborzec (województwo świętokrzyskie) oraz obejmujące powiaty: proszowicki (województwo małopolskie) i sandomierski (województwo świętokrzyskie), stanowią materiał wyłącznie informacyjny oraz nie mają rangi studium ochrony przeciwpowodziowej. Natomiast dla gmin Proszowice oraz Koniusza z województwa małopolskiego i gminy Wilczyce z województwa świętokrzyskiego RZGW nie posiadał żadnych materiałów dotyczących stref zalewowych.

Niesporządzenie oraz niezuzupełnienie opracowanych studiów do obowiązujących wymogów prawa jest nie tylko działaniem niezgodnym z prawem, ale także nierzetelnym. Studia ochrony przeciwpowodziowej, zgodnie z art. 79 ust. 2 Prawa wodnego, winny służyć planowaniu ochrony przed powodzią, także przez inne organy administracji rządowej i samorządowej, którym przypisano zadania w tym zakresie. Zdaniem NIK, zasadnym byłoby podjęcie przez RZGW efektywnych działań celem ich uzupełnienia, przy uwzględnieniu zmian w ustawie Prawo wodne implementujących do prawa polskiego Dyrektywę 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz. U. UE L Nr 288 z 6 listopada 2007 r., str. 27) oraz z wykorzystaniem danych gromadzonych przez Ośrodek Koordynacyjno-Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej. NIK przyjmuje do wiadomości, że

nieopracowanie i niezuzpełnienie studiów związane było z brakiem środków finansowych.

2. NIK zgłasza zastrzeżenia dotyczące niesporządzenia przez Zarząd projektów planów ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym w zakresie odnoszącym się do regionów wodnych na terenie województwa małopolskiego i świętokrzyskiego, do czego zobowiązują przepisy art. 92 ust. 3 pkt 6 Prawo wodne. Izba uwzględnia wyjaśnienia Pana Dyrektora, że przygotowanie takiego planu jest możliwe w momencie skorzystania z informacji zawartych w planie ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze państwa, którego projekt przygotowuje, zgodnie z wymogami art. 90 ust. 1 pkt 2 Prawa wodnego, Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (do dnia dzisiejszego nieopracowanego) oraz dysponowania studiami ochrony przeciwpowodziowej dla poszczególnych zlewni rzek.
3. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Ośrodka Koordynacyjno-Informacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej (OKI) na rzecz ochrony przed powodzią. Ośrodek posiadał odpowiednie wyposażenie oraz bazy danych dla potrzeb koordynowania działań związanych z ochroną przed powodzią.

Na uwagę zasługuje fakt posiadania w bazie danych wydziału 119 scenariuszy powodziowych (z tego 98 scenariuszy w swym zakresie obejmuje obszar województw małopolskiego i świętokrzyskiego) oraz 48 wizualizacji zagrożenia powodziowego powstałych w wyniku przeprowadzonych na przełomie lat 2008/2009 testów. Niemniej jednak NIK zwraca uwagę, że opracowane materiały nie były dotychczas udostępniane innym podmiotom odpowiedzialnym za ochronę przeciwpowodziową w celu podejmowania przez nie odpowiednich działań w tym zakresie.

Ośrodek prowadził także działalność szkoleniową dla osób związanych z prewencją i walką z powodzią, w tym także poprzez przedstawianie szerokiej informacji na stronie internetowej. Jednakże z kontroli prowadzonych przez NIK w gminach w tym samym temacie wynika, że nie wszystkie gminy posiadają dostateczną wiedzę na temat informacji i danych gromadzonych przez Ośrodek.

4. NIK pozytywnie ocenia uzgadnianie przez Pana Dyrektora dokumentów z zakresu projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Do końca 2008 r. uzgodniono pozytywnie zagospodarowanie obszarów, o których mowa w art. 79 ust. 2 Prawa wodnego, odpowiednio dla 20 i 50 gmin z terenu województwa małopolskiego. Niemniej jednak wyniki kontroli wykazały niezgodnienie przedmiotowych projektów z gminami z obsza-

ru województwa świętokrzyskiego, z uwagi na brak sporządzenia studiów ochrony przeciwpowodziowej, co zdaniem Izby należy ocenić negatywnie.

5. Uwagi NIK dotyczą niezrealizowania przez RZGW wniosków z przeprowadzonych w latach 2007-2008 komisyjnych przeglądów okresowych obiektów hydrotechnicznych na użytkowanych zbiornikach wodnych (Klimkówka, Dobczyce oraz Chańcza). W okresie objętym kontrolą do urządzeń wodnych służących ochronie przeciwpowodziowej będących w administracji RZGW (w województwie małopolskim i świętokrzyskim) zaliczały się zbiorniki wodne: Klimkówka, Dobczyce, Świnna Poręba (w budowie) oraz Chańcza. Użytkowane zapory posiadały dobry stan techniczny oraz były dopuszczone do eksploatacji, co znalazło potwierdzenie w wykonanych przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Ośrodek Technicznej Kontroli Zapór ocenach stanu technicznego i bezpieczeństwa zbiorników wodnych.

Z ustaleń kontroli wynika, że w 2007 r. na 42 wydane przez ww. komisję wnioski 28 zaleceń nie zostało zrealizowanych, zaś w 2008 r. wykonano 9 wniosków na 46 wydanych zaleceń. Wartość prac do wykonania podana w protokołach z przeprowadzonych przeglądów okresowych do realizacji w 2009 r. szacowana była na 5 733 tys. zł. Najwyższa Izba Kontroli przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia Pana Dyrektora, że zalecane w trakcie komisyjnych przeglądów prace są realizowane w miarę posiadanych środków finansowych, jak również wszystkie zalecenia są umieszczane w planie potrzeb RZGW na najbliższe lata.

6. W ocenie NIK nieprawidłowością pod względem legalności oraz rzetelności było niegromadzenie w katastrze wodnym danych dotyczących obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, ustanowionych na podstawie ustawy, do czego zobowiązują przepisy art. 153 ust. 2 pkt 11 Prawa wodnego. Ponadto dział II katastru wodnego nie spełniał wymagań określonych w art. 153 ust. 3 pkt 2 Prawa wodnego, czyli nie zawierał planu ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju oraz planu ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, w związku z nieopracowaniem ich przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, a co za tym idzie przez Pana Dyrektora.

Najwyższa Izba Kontroli przyjmuje do wiadomości Pana wyjaśnienia, że w związku z brakiem informacji dotyczących wejścia w życie uchwał rad gmin w sprawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a w związku z tym ostatecznych ustaleń planów w odniesieniu do obszarów bezpośredniego zagrożenia, w najbliższym czasie RZGW przystąpi do prac związanych z przeglądem Dzienników Urzędowych poszczególnych województw w celu pozyskania ww. informacji i uzupełnienia bazy danych.

7. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do przeprowadzonych przez Wydział Kontroli RZGW w latach 2007–2008 ośmiu kontroli gospodarowania wodami określonych w art. 156 ust. 1 pkt 11-13 Prawa wodnego. W każdym uzasadnionym przypadku dyrektor RZGW wydał zarządzenie pokontrolne, w którym zobowiązano podmiot do realizacji obowiązków wynikających z przeprowadzonych kontroli gospodarowania wodami.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie wnosi o:

1. Rozważenie możliwości uzupełnienia wykonanych studiów określających granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych o elementy zawarte w art. 79 ust. 2 ustawy – Prawo wodne oraz wykonanie brakujących studiów ochrony przeciwpowodziowej dla obszarów obejmujących województwo małopolskie i świętokrzyskie, przy uwzględnieniu zmian wynikających z Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.
2. Udostępnienie opracowanych wizualizacji zagrożenia powodziowego oraz scenariuszy powodziowych innym podmiotom odpowiedzialnym za ochronę przeciwpowodziową.
3. Realizowanie na bieżąco wniosków i zaleceń z przeprowadzonych komisyjnych przeglądów obiektów hydrotechnicznych.
4. Podjęcie stosownych działań celem uzupełnienia prowadzonego katastru wodnego o dane dotyczące obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, ustanowionych na podstawie ustawy Prawo wodne.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia przez właściwą komisję NIK.

Otrzymują:

1. Adresat
2. Akta kontroli